

**СЕРТИФІКАЦІЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА
У ФОРМУВАННІ МАРКЕТИНГОВИХ ЗАСАД
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ**

М. І. Яремова, к.е.н.

Л. В. Тарасович, к.е.н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

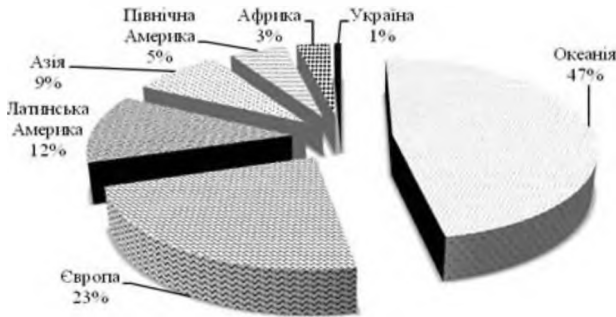
Активна пропаганда здорового способу життя, що здійснюється із залученням сучасного маркетингового інструментарію, сприяє

постійному зростанню попиту на безпечні та якісні агропродовольчі товари. Підвищення рівня екологічної свідомості громадян та посилення соціальної відповідальності бізнесу породжують особливий інтерес до ведення органічного сільського господарства, що забезпечує захист довкілля та сприяє виробництву високоякісних, екологічно безпечних продуктів харчування. На цьому тлі непересічного значення набуває розвиток сертифікації органічного виробництва, яка, поряд із вагомим місцем в арсеналі важелів впливу на маркетинг органічної продукції, одночасно є однією із найбільш впливових складових формування та реалізації маркетингових засад розвитку сільської економіки в цілому.

Згідно Закону України, прийнятого від 10 липня 2018 р., який набуває чинності з 2 серпня 2019 р. «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» сертифікована діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у т. ч. на всіх стадіях технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов'язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції являється органічним виробництвом.

Ідея виробництва органічної продукції полягає у відмові застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів та на всіх етапах виробництва, вирощування та переробки. Передбачається застосування у процесі виробництва та обігу органічної продукції лише методів, принципів та правил, що діють для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції. При цьому значна увага приділяється збереженню та відновленню природних ресурсів задля захисту навколишнього середовища та поліпшенню екологічної ситуації [1].

Останнім часом на світовому продовольчому ринку екологічно чиста продукція набуває особливої популярності. Так, щороку кількість органічних харчових продуктів збільшується на 10–15 %. Починаючи з 1999 р. чисельність виробників органічної продукції зростає удесятеро (за даними IFOAM). На рис. 1 наведено відсоткове співвідношення земельних площ відведених під органічне землеробство в різних країнах світу і континентах.

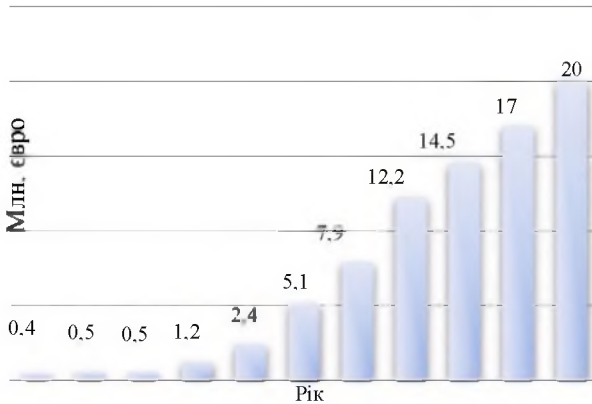

Рис. 1. Розподіл площ органічних земель за країнами світу, 2016 р.. %
Джерело: розраховано за [2].

Дослідженнями встановлено, що у світі під органічне виробництво відведено 57 млн га земель, з яких найбільша частка припадає країні Океанії (Австралія, Острови Кука, Фіджі, Французька Полінезія, Кірібаті, Нова Каледонія, Нова Зеландія, Ніуе, Папуа-Нова Гвінея, Самоа, Соломонові Острови, Тонга, Вануату) 27 млн га (47 %). Значна частина площ земель, зайнятих під органічне виробництво, займають країни Європи (Іспанія, Італія, Франція, Німеччина, Польща, Австрія, Швеція) 13 млн га (23 %). В Україні площі органічних земель складають лише 381 тис. га (0,6 %).

Ринок органічної продукції є особливим, оскільки презентує безпечні органічні товари продовольчого характеру. Нині в Україні діють понад 300 підприємств з органічного виробництва. Основними лідерами є ТОВ «Органік Мілк» (ТМ «Organic Milk»), ТОВ «Органічний м'ясний продукт» (ТМ «Organic Meat») ТОВ «Старий Порицьк» (ТМ «Старопорицькое»), ТОВ «Етно Продукт» (ТМ «Етно Продукт»), ТОВ «Органік Оригінал» (ТМ «Екород») тощо [5].

Органічний ринок України представлений значним товарним асортиментом органічної продукції, зокрема органічним медом, крупами, зерновими культурами, молоком, м'ясом та різними органічними фруктами і овочами. Найбільший попит на внутрішньому споживчому ринку має м'ясна та молочна продукція. В середньому споживання на душу населення за даними IFOAM в Україні складає 3 євро. У великих економічно розвинених містах органічну продукцію споживає близько 5 % населення, а в середніх – майже 1–2 %. Нателер, за рахунок постійного попиту на якісну продукцію, органічний ринок зростає швидкими темпами. Так, у 2016 р. ємність органічного ринку складає близько 20 млн євро, що у 50 разів більше, ніж у 2006 р. Динаміка зростання внутрішнього ринку органічних продуктів представлена на рис. 2.

Рис. 2. Динаміка зростання внутрішнього ринку органічних продуктів

Джерело: розраховано за [2].

Слід зазначити, що стрімкому розвитку ринку сприяє формування національної системи сертифікації органічного виробництва в Україні. Згідно чинного законодавства досить активно розробляються вимоги до сертифікаційних органів щодо надання сертифікаційних послуг, обговорюються умови їх акредитації в Національному агентстві з акредитації, запроваджується Реєстр діючих органів сертифікації в Україні. Акредитовані органи сертифікації матимуть повноваження щороку проводити сертифікацію з обов'язковим виїзним інспектуванням та приймати рішення щодо надання господарюючому суб'єкту статусу органічного господарства. За результатами процесу їх сертифікації видається сертифікат та включаються такі підприємства до Реєстру операторів ринку органічної продукції.

Основною сертифікації органічної продукції є стандарти органічного сільськогосподарського виробництва та маркування сільськогосподарської продукції і продуктів харчування. Більшість органічних операторів нашої країни сертифіковані за органічними стандартами, встановленими Постановою Ради (ЄС) №834/2007 від 28 червня 2007 р. щодо органічного виробництва та маркування органічних продуктів, які застосовуються як для експорту органічної продукції, так і на внутрішньому ринку. Серед українських органічних операторів є чимало таких, що сертифіковані відповідно до Національної органічної програми США (NOP), Японських сільськогосподарських стандартів (JAS), згідно правил, що діють до

органічної продукції в Канаді (COR) та інші. До офіційного переліку органів сертифікації в органічній сфері для України відповідно до Регламенту ЄС 1235/2008 (станом на 14.12.2017 р.) включено сімнадцять органів сертифікації, акредитованих на міжнародному рівні. Серед них тільки один український орган сертифікації Органік Стандарт, який обслуговує понад 70 % операторів органічного ринку України [3].

Відтак, розвиток системи сертифікації органічного виробництва в Україні особливим значною мірою визначає механізми формування маркетингових засад розвитку сільської економіки. Це сприятиме подальшому стрімкому нарощуванню органічного землеробства, що є одним із напрямів розв'язання багатьох національних економічних та соціальних проблем сучасного суспільства. Наявне маркування органічної продукції, з позиції маркетингового бачення, гарантуватиме споживачам впевненість у якості придбаних продуктів харчування, сприятиме захисту суб'єктів органічного виробництва від недобросовісної конкуренції, формуванню їх іміджу, забезпечить прозорі умови бізнесу у сфері виробництва та обігу органічної продукції, визначатиме конкурентоспроможність вітчизняної органічної продукції.

Список використаних джерел

1. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції : Закон України від 10 липня 2018 р. № 36, ст. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>. (дата звернення: 20.03.2019).
2. The World of Organic Agriculture 2018. URL: <https://shop.fibl.org/CHde/mwdownloads/download/link/id/1093/?ref=1>. (дата звернення: 20.03.2019).
3. Органічне виробництво та продукти харчування. *Зелене Досьє* : веб-сайт. URL: <http://www.dossier.org.ua/organichne-virobnictvo-ta-produkti-harchuvannya>. (дата звернення: 20.03.2019).
4. Довідник міжнародних стандартів для органічного агровиробництва / за ред. М. В. Капшика та О. О. Котирло. Київ : СПД Горобець Г. С., 2007. 356 с.
5. Топ-5 виробників органічної продукції. *Agravery* : веб-сайт. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-5-virobnikiv-organichnoi-produkcii-v-ukraini>. (дата звернення: 20.03.2019).